

- שינה מסדר מתן קרנות – נראה שכשר (עפ"י חזון איש זכאים טז, א – והגיה בלשון התוספתא והרמב"ם, ע"ש).
- ד. הלכה כסתם משנתנו שנותן מלמטה למעלה חוץ מזו שלפניו שנותן מלמעלה למטה (רמב"ם עיוהכ"פ ד, ב).
- אחר שכילה מתנות הקרנות, היה מזה על טהרו של מזבח שבע פעמים (מדם הפר ומדם השעיר המעורבים. ראשונים).
- שיירי הדם היה שופך על יסוד מזבח החיצון, ומשם היה נשפך ומתערב באמה ויוצא לנחל קדרון.

דף נט

- ק. א. שבע הזאות שעל טהרו של מזבח – היכן הן ניתנות?
ב. היכן נשפכים שיירי הדם של חטאות חיצוניות ופנימיות?
- א. הזאות שעל טהרו של מזבח ניתנות על גגו הגלוי, לא על גבי האפר ולא על גבי הגחלים אלא חותה אותן הילך והילך ומזה. חנניה אומר: בצד הצפוני הוא נותן. רבי יוסי אומר: בצד הדרומי. [פירשו בגמרא שנחלקו במחלוקת התנאים דלעיל, באלו קרנות הוא מתחיל ומסיים הזאותיו. ולדעת שניהם בצד שמסיים את מתן הקרנות שם הוא מזה בגגו. וטהרו וקדשו – במקום שקדשו שם טיהרו].
- ב. שיירי דם חטאות חיצוניות שופך על יסוד דרומי של מזבח החיצון (בסמוך לו, כשירד מן הכבש – כחטאות הפנימיות ששופך בסמוך לו). בחטאות פנימיות – על יסוד מערבי (נאמר בפר כהן משיח ואת כל דם הפר ישפך אל יסוד מזבח העלה אשר פתח אהל מועד. ולמדו מהפר לרבות פר יזהכ"פ). כן סתמה משנתנו. תניא רבי ישמעאל אומר: זה וזה יסוד מערבי (ילמד סתום מן המפורש – חטאות חיצוניות מחטאות פנימיות). רבי שמעון בן יוחאי [וכן שנו בבית מדרשו משום רבי ישמעאל, לומר שחזר בו (רש"י): זה וזה יסוד דרומי. (סבר מזבח בצפון עזרה עומד, נמצא כשיוצא מן הפתח עומד בסמוך לדרום המזבח. רב אשי). יש צד לומר שבמקום הצורך אין להקפיד אם יתן שיירי דם החטאות החיצוניות על יסוד מזרח-צפון, מפני שהצרכת יסוד דרומי אינו מן הפסוק אלא משום 'דומיא דשיירי הפנימיים' (עפ"י תוס' זכאים פא. ד"ה אבל – לפי תירוץ הראשון).
- ע"ע בזכאים נג.

דפים נט – ס

- קא. דם קדשים, האם יש בו מעילה? האם מתחייבים באכילתו משום נותר, טומאה או פיגול?
מבואר בסוגיא שדם קדשים נתמעט מחיובי מעילה, וכן אין בו חיוב משום נותר וטומאה (ואני נתתיו לכם – שלכם יהא; לכפר – לכפרה נתתיו, ולא לדבר אחר; הוא). וכן אין בו חיוב פיגול, שאין חיובים משום פיגול אלא על דבר שיש לו מתירים, ואילו הדם, הוא עצמו מתיר.
אמנם מדרבנן מועלים בדמים, כדברי רבי מאיר ורבי שמעון. וכן סתמה משנתנו. וחכמים אומרים: אין מועלים.
א. הלכה כרבי מאיר ורבי שמעון וכסתם מתניתין (כאן ובמעילה יא) שמועלים בדם לאחר שיצא לנחל קדרון (רמב"ם מעילה ב, יא).

כתבו התוס' (עפ"י מעילה יא-יב): מחלוקת התנאים אמורה רק לאחר שיצא הדם לנחל קדרון, אבל קודם לכן, לאחר שחיסת הבהמה, לדברי הכל אין מעילה בדם, אף לא מדרבנן. ויש סוברים שלאחר שיצא הדם לנחל קדרון מועלים בו מדאורייתא כקדושת דמים [לפי שבית דין מקדישים אותו] (עפ"י רבנו חיים; רמב"ם מעילה ב [והראב"ד השיגו]; מאירי פסחים כב וע"ז מד. וכ"מ מפירוש קדמון מעילה יא). ומקודם שיצא לנחל קדרון – מועלים בו מדרבנן (הר' חיים, מובא בתוס' כאן).

ויש אומרים שלר"ש ור"מ מועלים מדין תורה קודם שנעשית מצוותו (ע' ירושלמי ובמפרשים; פירוש המשנה לרמב"ם מעילה).

הצל"ח (ברכות לא עפ"י התוס' שם) חידש שאעפ"י שאין בדם מעילה, יש איסור דאורייתא ליהנות מן הדם קודם זריקה (וע' בפירוש קדמון' למעילה יא 'לכם היא – ליהנות בו'. וכ"כ בפנ"י פסחים כב).
 ב. דם שנעשה מצוותו ועדיין לא יצא מן המקדש – יש מקום לומר עפ"י דברי רש"י (במעילה יא) שלא גזרו בו מעילה, לפי שאין גזרין גזרות במקדש. כדיוק הלשון: 'יצא לנחל קדרון מועלין בו'.
 ג. דם של בהמת קדשים בחייה, כגון המקיז דם ממנה – מועלים בו [הן המקיז הן הנהנה מן הדם לאחר מכן] (עפ"י חזו"א בכורות כא, ט). ובשפת אמת (מעילה) צדד שבהקזה יצא הדם לחולין. ואולם החזו"א כתב שהוא כקדושת הגוף שיש בה מועל אחר מועל. וכ"מ מרש"י שהנהנה לאחר ההקזה – מעל, מפני שהדם הוא חלק מגופה ואינה מתקיימת בלעדיו (להלן יב). ומדאורייתא הוא (ע' תר"י רפ"ה דברכות שמה שכתב הר"ף שם מדרבנן טעות סופר היא וצ"ל מדאורייתא). ומשמע אפילו המקיז דם מבהמת קדשים קלים מעל (עפ"י שפת אמת). ואולם בכסף-משנה (מעילה ב, יא) בשם הרא"ש משמע שאין בו מעילה אלא איסור הנאה דאורייתא, שלא יהא חמור יותר מגוף הבהמה.

ד. מעילה מדרבנן – אין בה חיוב חומש אלא קרן בלבד (רש"י כאן ובמעילה ותוס' שם, ועוד).
 ה. לדעת ר' יהודה (בכריתות ד), האוכל דם המוקדשין לוקה משום זרות [יש מפרשים שאוהרתו משום מעילה אלא שנתמעט מחיוב קרבן. וי"מ מכל זר לא יאכל קדש]. וחכמים חולקים. והלכה כמותם.

מעילה בדברים שנעשתה מצוותם – נתבאר במעילה יא.

דף ס

קב. א. שינה מסדר עבודות יום הכפורים, מה דינו?
 ב. האם שפיכת שיירי הדם על היסוד מעכבת?

א. כל מעשה יום הכפורים האמור על הסדר (במשנתנו. רש"י), אם הקדים מעשה לחברו לא עשה כלום.
 רבי יהודה אומר: אימתי – בדברים הנעשים בפנים (רש"י: בקדש הקדשים), אבל דברים הנעשים בחוץ, אפילו בבגדי לבן – אם הקדים מעשה לחברו מה שעשה עשוי (והיתה זאת לכם לחקת עולם לכפר על בני ישראל מכל חטאתם אחת בשנה – שני מיעוטים; אחד למעט עבודות שבבגדי לבן בחוץ ואחד למעט עבודות שבבגדי זהב).

רבי נחמיה אומר: גם עבודות שבבגדי לבן בחוץ (אף אלו שבעזרה. כן מוכח בגמרא – כסף משנה ועוד) סדרן מעכב, מלבד שפיכת שיירי שאינה מעכבת.

עבודות הנעשות בבגדי זהב, לדברי הכל אין סדרן מעכב. שסב

- א. הקדים הוצאת כף ומחתה (- עבודת פנים בבגדי לבן) לאילו ואיל העם (- עבודת חוץ בבגדי זהב); כתב רש"י שכשר שהרי העבודה שבבגדי זהב אינה מעכבת מעשים אחרים שהקדימום לה שלא כדן.
והתוס' ישנים צדדו שאפשר שזה נחשב כשינוי בעבודות פנים מפני שהקדימן שלא כסדר הראוי, אך אפשר שהוצאת כף ומחתה אינה חמורה כשאר עבודות פנים ולא נאמר בה 'חוקה' לעכב הסדר.
ויתכן שכל עיקרה של הוצאת כף אינו מעכב לפי שאינה עבודה ממש, ואפשר שמעכב וצריך להביא פר ושעיר ולחזור על כל עבודות היום (ע' חזו"א קכו).
ב. הקדים עבודת חוץ לעבודת פנים; לכאורה משמע בגמרא (לעיל מ) שנחשב כמשנה מסדר עבודת פנים (וכסברת רש"י הנ"ל. וכן נקט הריטב"א לעיקר. ע"ע במובא לעיל מ. וכ"פ הרמב"ם (ה,ג) שאילו ושעיר שהקדימם לעבודת היום - אינם כלום). ויש אומרים שלמסקנא נידון זה כמשנה בעבודת חוץ (עתו"י ותורא"ש שם ועוד).
ג. הלכה כרבי יהודה שעבודות הנעשות בבגדי לבן בחוץ, אין סדרן מעכב (כסף משנה עפ"י הרמב"ם; ל"ה).
אפילו לרבי יהודה מצוה לעשות העבודות על הסדר (עפ"י תו"י נו.). ועל כן יש אומרים שאם הקדים דם השעיר לדם הפר במתנות שבהיכל, יחזור ויזה מדם השעיר פעם שניה אפילו לפי מה שנוקטים כרבי יהודה, למצוה ולא לעכב (עפ"י לחם משנה עיוהכ"פ ה,א בדעת הרמב"ם, ומגיה בלשוננו).
ויש אומרים בדעת הרמב"ם לחלק בעבודות שבהיכל בין ההזאות שעל הפרוכת שמעכבות אף לרבי יהודה, ובין עבודות שבמזבח שאינן מעכבות (עפ"י חדושי הגר"ח הלוי שם). ויש אומרים שלהלכה סדר העבודות שבהיכל מעכב (ע' כס"מ שם; בית זבול ח"ב כו, ב. וע"ע לעיל מ).
קטורת שחפנה קודם שחיתת הפר - לא עשה ולא כלום (רבי חנינא). ובארו שדין זה אמור גם לרבי יהודה כי אמנם השחיטה נעשית בחוץ אך צורך פנים כפנים הוא. ומשמע בגמרא שהוא הדין בנשפך דם הפר עד שלא גמר מתנותיו בענין שצריך לשחוט פר אחר, צריך לחפון קטורת פעם שניה כדי שתקדם השחיטה לחפינה.
א. לפי גירסה אחת בספרי הרמב"ם (עיוה"כ ה,ח), מועילה חפינת הקטורת קודם שחיתת הפר באופן זה. ורק אם נפסלה השחיטה למפרע או שלא שחט כלל עד שחפן - לא עשה ולא כלום. ואולם הכסף-משנה צדד שטעות סופר היא ובכל אופן צריך לחפון אחר השחיטה השניה (וע"ע בקרית ספר שם).
ב. מדברי הירושלמי מבואר שאם הקטיר הקטורת ואחר כך נשפך הדם, אין צריך להקטיר שנית לאחר שישחוט פר אחר, שההקטרה כבר נתכשרה כיון שהיה הדם קיים בשעה שהקטיר. וכתבו האחרונים שמסוגיתנו מבואר לפסול (עפ"י שיח יצחק יפה עינים ועוד). ויש מי שפירש באופן אחר [שאמרו 'בקטורת לא מיירי' היינו כיון שכבר הקטיר כשר] (עפ"י שיירי קרבן).
ספק אם היה הדם קיים בשעת ההקטרה וכשר (להירושלמי), ספק אם נשפך קודם ופסול, והרי אי אפשר לו להקטיר שוב מספק - בטלו עבודות אותו היום (עפ"י ירושלמי).
ג. אף חתיית הגחלים צריכה להיות אחר שחיתת הפר ואם הקדימה צריך לחזור ולחתות (עפ"י ירושלמי ד, ג. וברש"ש נסתפק בדבר מפני שהחתייה אינה אלא ממכשירי הקרבן).
ד. כאשר שחט הפר והזה דמו לפני ולפנים ולאחר מכן נשפך הדם בענין שצריך לשחוט פר אחר

ולהוות בהיכל ובמזבח, אין צריך לחפון שוב, שהשחיטה הראשונה הועילה למתנות שלפני ולפנים והרי החפינה היתה לאחריה, ואילו השחיטה השניה אינה אלא לסיים ההזאות (עפ"י תו"י, מריב"א; ריטב"א. ואין הדבר מוסכם – ע' בשפת אמת).
 שעיר ששחטו קודם מתן דמו של פר – לא עשה ולא כלום (עולא).
 יש אומרים שלפרש"י (נו) יש חולקים על עולא בזה. ואולם התוס' ושאר ראשונים נקטו שם שדברי עולא מוסכמים.
 להלכה אנו נוקטים כדברי עולא, הגם שהלכה כרבי יהודה שדברים הנעשים בחוץ אינם מעכבים (עפ"י רמב"ם; לחם משנה ולקוטי הלכות).
 עוד על שינוי בסדר המתנות והגרלת השעירים – לעיל לט מ.

ב. נחלקו הדעות האם שפיכת שיריים מעכבת אם לאו. ויש אומרים שנחלקו בזה רבי עקיבא (י"ג: רבי נחמיה) ורבי יהודה (כן מתפרשת מחלוקתם לפי רבי יהושע בן לוי או רבי יוחנן. וערש"י ורבנו חננאל שני פירושים). התוס' כתבו שלא אמר רבי נחמיה [כדברי רבי יוחנן] ששפיכת שיריים מעכבת אלא בחטאות פנימיות אבל לא בחיצוניות.
 להלכה נוקטים ששפיכת שיריים אינה מעכבת, אף לא של החטאות הפנימיות.

דף טא

- א. שני שעירי יום הכפורים ופרו של אהרן, על מה ועל מי הם מכפרים?
- ב. נשפך דם הפר או השעיר תוך כדי המתנות או ביניהן – מה יעשה?
- ג. נשפך השמן או הדם שבקרבנות המצורע תוך כדי המתנות – מה דינו?
- ד. אשם מצורע שנשחט שלא לשמו – מה דינו?

א. השעיר הפנימי מכפר על טומאת מקדש וקדשיו של ישראל [והלויים והעבדים. ע' חולין קלא: ותוס' מנחות צב. ד"ה הושו; ריטב"א שבועות יג:], אם שהה טמא במקדש או שאכל קודש והיתה לו ידיעה בתחילה ולא היתה לו ידיעה בסוף – תולה השעיר להגן עליו מן היסורים עד שיוודע לו חטאו ויביא קרבן עולה ויורד (רש"י עפ"י שבועות ז. והוא הדין למזיד. ע"ש יד וברמב"ם שגגות יא, ט). הפר מכפר על טומאת מקדש וקדשיו של הכהנים (וכפר את מקדש הקדש ואת אהל מועד ואת המזבח יכפר, ועל הכהנים ועל כל עם הקהל יכפר).
 לדברי רבי שמעון [דלא כרבי יהודה], וידויו של פר מכפר על הכהנים בשאר עבירות.
 שעיר המשתלח; לדברי רבי יהודה, מכפר על כהנים לויים וישראלים בשאר עבירות מלבד טומאת מקדש וקדשיו (ועל הכהנים ועל כל עם הקהל יכפר – הושו כולם לכפרה אחת). ולדברי רבי שמעון, וידויו שעיר המשתלח מכפר רק על ישראל בשאר עבירות אבל הכהנים מתכפרים בוידוי הפר כאמור. (לדעת רבי ירמיה (סו.) סתם משנה (שם) דלא כרבי יהודה. ואביי דחה).
 ע"ע בפירוט בשבועות יג יד.

ב. נשפך הדם בין המתנות שבפנים למתנות שבהיכל – מביא אחר ומתחיל ממתנות שבהיכל. נשפך בין מתנות ההיכל והמזבח – מתחיל מן המזבח (וכלה מכפר את הקדש – זה לפני ולפנים. ואת אהל מועד – זה היכל. ואת המזבח – כמשמעו. כולן כפרה כפרה בפני עצמן).
 נשפך הדם עד שלא גמר המתנות שבפנים – יביא דם אחר ויחזור בתחילה ויתן מבפנים. וכן בהיכל, יביא